

Dette etterordet er skrevet etter at papirboken ble gitt ut. Det er med i e-boken og lydboken

Lars Michael Næss: Vitnet – Samtaler om det åndelige i vår tid

Etterord - Bibelen om Kristi gjenkomst

Tilføyelser og utdypning av bibelsteder i boken

«Da han hadde sagt dette, ble han løftet opp mens de så på, og en sky skjulte ham for øynene deres. Da de stod og stirret opp mot himmelen og så etter ham idet han drog bort, stod med ett to menn i hvite klær foran dem og sa: «Galileere, hvorfor står dere og ser opp mot himmelen? Denne Jesus som ble tatt opp til himmelen fra dere, han skal komme igjen på samme måte som dere har sett ham fare opp til himmelen.» Apg 1,9-11

«Ennå mens han talte, kom en lysende sky og skygget over dem, og en røst lød fra skyen: «Dette er min Sønn, den elskede, i ham har jeg min glede. Hør ham!» Da disiplene hørte det, kastet de seg ned med ansiktet mot jorden, grepet av stor frykt. Men Jesus gikk bort og rørte ved dem og sa: «Reis dere, og frykt ikke!» Og da de løftet blikket, så de ingen uten Jesus alene.» Matt 17,5-8

Disse to bibelstedene forteller om gjennombruddet av en himmelsk virkelighet. Overgangene er uklare. Fortellingen om himmelfarten kan misoppfattes som om det er en rent fysisk sanselig tildragelse disiplene får se. Men det at to menn i hvite klær med ett står foran dem, bryter med dette, og markerer at det de ser inn i en åndelig virkelighet. Jesu oppstandelseslegeme er et på samme tid et fysisk og et åndelig legeme. Disiplene så i et syn at Jesus ble løftet opp og innhyllet i en sky. I Johannesevangeliet brukes et annet begrep om det samme. Her er det snakk om opphøyelse. Der sier Kristus om seg selv: «Når jeg er opphøyet over jorden, vil jeg trekke alt til meg» Joh 12,32. Men disiplene får ikke se hele Jesu opphøyelse til Faderen. Han blir borte i skyen. Her er skyen et bilde på et område mellom himmel og jord. Jesus ble opphøyet til Faderen. Den siste oppstigningen fra skyen til Faderen fikk ingen se. Men vi blir lovet at Kristus skal komme igjen fra Faderen til dette mellomområdet. Dette er Kristi gjenkomst i skyen. Med dette har han kommet oss mye

nærmere. Et folkelig uttrykk gjenspeiler dette: «Det er mer mellom himmel og jord» sier man når man står overfor noe som er vanskelig å forklare, og som man undrer seg over.

I Vitnet beskriver jeg skyen som en imaginasjon. Lyset strømmer ut ifra solen som sentrum. Det treffer skyen, brytes utallige ganger inne i skyen, og blir til et lys og omgir oss på alle kanter. Sentrum blir til omkrets. Vi er vant med å se at det hellige uttrykker seg som et senter for tilbedelse. Jesus var i sentrum, disiplene representerte sentrum, det samme kan sies om alle forkynnerne som fulgte etter. Kirker, klostre og hellige steder er sentra for Guds nærvær. Nå virker det hellige sterkere i omkretsen. Omkretsen er ikke lenger en verden av «skygger» slik som Platon uttrykker det i «Hulelignelsen». Omkretsen, det som omgir oss, er fullt av liv. Kristus vil hjelpe oss og rettlede oss gjennom selv dagligdagse ting i våre omgivelser.

Opp gjennom tidene har kristne spurt seg: Når vil Kristus komme igjen? Finnes det noen form for tidsangivelse for Kristi gjenkomst? Ja, det finnes! I avslutningen til Johannesevangeliet fortelles det: Jesus sa til Peter: «Følg meg!» Peter snudde seg og så at disippelen som Jesus hadde kjær (dvs. Johannes), fulgte etter. Det var han som hadde lent seg inntil Jesus ved måltidet og spurt: «Herre, hvem er det som skal forråde deg?» Da Peter fikk se ham, sa han til Jesus: «Herre, hva skal skje med ham?» Jesus svarte: «Om jeg vil at han skal leve til jeg kommer, hva angår det deg? Følg du meg!»». Her markerer Jesus et skille mellom Peter og Johannes som vil vare helt til han kommer. Et annet sted sier han: «Jeg har også andre sauer, som ikke hører til denne flokken. Også dem må jeg lede. De skal høre min stemme, og det skal bli én flokk og én gjeter.» Joh 10, 16. Skillet mellom Peter og Johannes skulle altså oppheves ved Kristi gjenkomst. Inntil da skulle ikke Peter vite noe om Johannes' vei.

Peter står for kirken og den eksoteriske (eksoterisk = ytre) kristendommen. En kristendom åpen og tilgjengelig for alle. Johannes' vei er som Jesus selv antyder, en vei kirken ikke skulle vite noe om. En esoterisk (esoterisk = indre) kristendom i som levde i det skjulte. I tillegg til den åpne kristendommen som kirken forvalter har det altså eksistert en kristendom som har levd i det skjulte siden Jesu tid. Kristne brorskap som har gitt viktige impulser i kulturutviklingen. Kirken har for det meste ikke visst om dette. Dette var hemmelige kristne felleskap som forvaltet en hemmelig innsikt i evangeliene, og som ikke ble korrumpert av maktforholdene i samfunnet som omga dem. Et viktig

spørsmål å stille seg blir da dette: Hvordan er situasjonen i dag, finnes det en slik kristendom i det skjulte?

Det er min erfaring at dette skillet er opphevet i vår tid. Det finnes en indre vei som et menneske kan gå i stilhet. Dette er fortsatt svært viktig. Men selve læren i den esoteriske kristendommen er nå åpent tilgjengelig for alle som søker den. Rudolf Steinerⁱ blant flere, har gjennom bøker og foredrag redegjort for innholdet i den esoteriske kristendommen. Hemmelige selskaper som forvaltere av esoterisk visdom har derfor mistet all berettigelse. Slike selskaper, som fortsatt finnes, er blitt festepunkter for onde krefter. Vi lever i en tid hvor Peter og Johannes står åpne overfor hverandre. Kristenheten samles til en flokk, og godt er det. (Les mer om dette i 13. Samtale - Johannes-veien).

I Vitnet forteller jeg om en virkelighet som på en gang er nær oss, og samtidig fjern og uforståelig for de fleste mennesker. Slik vi lever i vår moderne tid er det tilsynelatende ikke plass til denne virkeligheten. Det er akkurat som om vi er fanget inn i en rasjonalitet hvor alt skal forstås og forklares på en bestemt måte. Og hvis noe ikke passer inn, er det en sterk tendens til ganske enkelt å ignorere, vende seg bort og skyve det uforklarlige ut av bevisstheten.

Dette er trist, for alt har en årsak og står inne i en sammenheng som er mulig å erkjenne. Vi trenger noen ganger å gi slipp på ordet forstå, og bytte det ut med ordet erkjennelse. Det å forstå er bare en del av erkjennelsen. Andre elementer er like viktige, ofte viktigere. I gammel tid, den gang menneskene søkte visdom, så man på åndslivet og det å søke erkjennelse som den høyeste formen for menneskelig virksomhet. Da tenkte man på erkjennelse som tredelt og besto av kunst, vitenskap og religion. Vitenskapen som vi setter i høysetet, er en vei til pålitelig kunnskap om alt som er fysisk og sanselig. Vi kan ofte ikke unnvære vitenskapen for å avgjøre hva som er sant og ikke sant. Derfor er det lett falle inn i en tro på at vitenskapen kan gi oss hele sannheten. Men slik er det ikke. Den vil alltid gi oss kunnskap i form av delsannheter. Det vi får vite gjennom vitenskapelig forskning vil alltid være ufullstendig. Derfor sier mange at alt er relativt og at det ikke finnes en absolutt sannhet. Denne formen for relativisme har tragiske følger for samfunnslivet og særlig for den oppvoksende slekt.

I boken er dette et viktig tema. Utviklingen er kommet til et punkt hvor noe nytt har oppstått. Noe som ikke var der tidligere, og som bygger en bro over motsetningen mellom ånd og materie, indre og ytre virkelighet, det subjektive og objektive. Jeg kaller dette for

Kristus i skyen. Men det er ikke mulig å gi en enkel og tilfredsstillende forklaring på hva jeg mener med dette. I Østens filosofi og religioner har man tradisjon for at alt som er åndelig betydningsfullt, tar lang tid å tilegne seg. Ofte årevis med studier og øvelser. For meg har det vært et kontemplativt liv over flere tiår. Like fullt er det noe som er umiddelbart forståelig, og det er det jeg forteller om her.

Den utbredte relativismen i Vestens kultur og samfunnsliv rokker ved tilliten til at absolutt sannhet på en eller annen måte eksisterer. Ungdommen læres opp til at det ikke er noe som ligger fast og som kan gi et trygt ankerfeste for livene deres. Særlig alvorlig er konsekvensene for det moralske i livet. Dette gjør det vanskelig å fastholde sannheten, noe som driver fram dekadanse i kulturutviklingen. En ting er å vite hva som er sant, en annen ting er å fastholde sannheten under press. Eksperimenter om gruppepress viser hvordan mange mennesker ikke klarer å fastholde selv opplagte sannheter, bare gruppepresset blir sterkt nok. Utviklingen går nå i en retning hvor også tilliten til nyhetsformidlingen brytes ned. Vi lever i en kultur i drift bort ifra den forankringen kristendommen tidligere har gitt oss.

Opp imot denne utviklingen stiller jeg et enkelt menneskes vei gjennom livet. Hovedpersonen i boken, Lasse, er et veldig engasjert menneske. Han tar på seg store oppgaver i forhold til ungdom med adferdsproblemer, rus og kriminalitet. Det sterke engasjementet gjør at skjebneslagene han møter, rammer han med full tyngde. Det blir et spørsmål om å være eller ikke-være. Å gå til grunne med nedbrutt psykisk og fysisk helse, eller finne et nytt grunnlag å stå på og en kilde til nytt liv. Det som reddet ham, var en åpenbaring av sannhetens vesen (*Stallopplevelsen*). Dette vekket en kjærlighet til sannheten og at hjelpen på den smertefulle veien han hadde å gå, ikke var til å ta feil av. Han fikk full visshet når han trengte det som mest. Han gikk med tanker, tumlet med inntrykkene fra hva han hadde lest og lært, og så for seg forskjellige handlingsalternativer. Det overraskende var at akkurat da dette indre livet samlet seg til én tanke, skjedde det noe i den ytre virkeligheten. Det kunne være hendelser der ute, noe mennesker sa, noe han tilfeldigvis leste, eller det kunne være noe i naturen rundt ham - som samsvarte med det han tenkte, på en slik måte at han fikk visshet om hvordan han skulle handle.

Vi er vant med å dele virkeligheten i to. Først har vi den subjektive virkeligheten, det vil si hva vi opplever ut ifra vår egen synsvinkel. Den er farget av våre synser og meninger,

hva vi har opplevd tidligere, hva vi ønsker og hvilke motiver vi har. Opp imot dette står den objektive virkeligheten. Den kan alle se. Der kan ting måle og veies. Der kan vi se nødvendige sammenhenger av årsak og virkning. Eller kan vi det?

Filosofene Georg Berkeley og David Hume levde på 1700-tallet. Som et eksempel på årsak og virkning, tok de for seg et enkelt fenomen som at en biljardkule A støter mot en annen biljardkule B, og får den til å trille. Men framholdt de; det vi erfarer er kun at A først triller, at A treffer B og at B så begynner å trille. Det er alt vi ser. Vi ser ingen nødvendig forbindelse eller et inntrykk av nødvendighet i tillegg til dette. Vår forestilling om at kule A forårsaker at kule B triller, det vil si at B med nødvendighet følger A, har derfor ingen objektiv gyldighet. Vi ser bare at B følger A gjentatte ganger, og forventer at det samme vil skje neste gang A treffer B. Denne tankegangen som også gjelder naturlovene, er i dag allment akseptert.

Dette er viktig, fordi den materielle virkeligheten gir plass for at noe annet kan skje, nemlig underet. Eller sagt på en annen måte: Underet bryter ikke med den objektive virkeligheten, men hører til i denne.

En bekjent at meg som hadde et gjennomtenkt ateistisk livssyn, fortalte denne historien: En kveld på vårparten var mange barn ute og lekte og de voksne stelte i hagene sine. Flere så hva som hendte. Sønnen hans syklet i full fart ned en liten bakke og ut på en trafikkert vei. For sent oppdaget gutten lastebilen som kom fra venstre. Forhjulet kjørte over begge beina til gutten før den stoppet. Skrekkslagne naboer kom til, og det ble ringt etter ambulanse. Man fryktet at gutten var blitt alvorlig skadet. Etter å ha kommet seg av sjokket, reiste gutten seg opp. Bortsett fra noen små skrammer bak knærne, var gutten like fin! Det finnes mange lignende historier.

Nå er vi framme ved poenget mitt: Det åndelige er ikke en egen virkelighet på siden av den materielle virkeligheten. I den materielle virkeligheten er det alltid plass for at det åndelige kan virke inn som en del av denne. Med andre ord har det vi kaller virkeligheten både en materiell og en åndelig side.

I den tiden Jesus Kristus gikk blant menneskene gjorde han mange undere og han gikk dypt inn i den menneskelige tilværelsen. Han kalte seg selv Menneskesønnen. Hva mente han med det? Slik jeg har erfart det, uttrykker Menneskesønnen at Gud i det høyeste har kommet ned til oss. Han har vært et menneske blant mennesker og gjennomlevet fullt ut hva det vil si å være et menneske på jorden. Dette gjør ham til den gode gjeteren. Jesus

sier: «Jeg er den gode gjeteren. Jeg kjenner mine, og mine kjenner meg» Joh 10,14. Hva vi enn opplever av vanskeligheter, smerter og lidelser går han foran, fordi han på alle måter kjenner vår tilværelse som mennesker.

Det er et problem at Bibelens billedverden går tapt for menneskene i vår tid. For noen år siden var jeg så heldig å få oppleve hva som i Bibelen menes med den gode gjeteren. Jeg var på ferie på en av de greske øyene. En kveld gikk jeg en tur langs sjøkanten, satte meg på en stein og spilte fløyte. Like ved så jeg en gjeter med en flokk sauer etter seg komme ut på en odde. Sauene spredte seg og beitet over hele odden. Etter en tid så jeg gjeteren løfte staven sin og kalle på sauene. De kom straks til ham. Så gikk han ut av odden mens alle sauene fulgte etter ham i en flokk. Det var et vakkert syn. Av erfaring vet jeg hvor vanskelig det er å flytte på sauer. Hvilken relasjon av tillit måtte ikke denne gjeteren ha opparbeidet hos sauene sine!

Jesus fortalte disiplene en lignelse om at de alltid skulle be og ikke miste motet: «I en by var det en dommer som ikke fryktet Gud og ikke tok hensyn til noe menn-eske. I samme by var det en enke som stadig på ny kom til ham og sa: 'Hjelp meg mot min motpart, så jeg kan få min rett.' Lenge ville han ikke, men til slutt sa han til seg selv: 'Enda jeg ikke frykter Gud og ikke tar hensyn til noe menneske, får jeg hjelpe denne enken til hennes rett, siden hun plager meg slik, ellers ender det vel med at hun flyr like i synet på meg.'»

Og Herren sa: «Hør hva denne uhederlige dommeren sier! Skulle ikke da Gud hjelpe sine utvalgte til deres rett, de som roper til ham dag og natt? Er han sen til å hjelpe dem? Jeg sier dere: Han skal sørge for at de får sin rett, og det snart. Men når Menneskesønnen kommer, vil han da finne troen på jorden?» Lukas 18, 2-8

Her er flere tolkninger mulige med hensyn til setningen «Men når Menneskesønnen kommer, vil han da finne troen på jorden?» En tolkning er konkret, at han kommer igjen i en fysisk skikkelse. Dette svarer i så fall dårlig overens med hva Johannesevangeliet forteller. Kristi gjerning som menneske blant mennesker ble fullbrakt på korset: «Jesus visste nå at alt var fullbrakt, og for at Skriften skulle bli oppfylt, sa han: «Jeg tørster.» Det stod et kar der med eddikkvin. De fylte en svamp med den, satte svampen på en isopstilk og holdt de opp til munnen hans. Da Jesus hadde fått eddikvinen, sa han: «Det er fullbrakt!» Så bøyde han hodet og oppgav sin ånd.» Joh 19, 28-30

Men det finnes flere muligheter: Vi kan tenke oss at Jesu gjenkomst betyr at vi kan se ham i åndelig skikkelse som en visjon, eller se ham slik disiplene så ham etter oppstandelsen. En merkelig uttalelse motsier dette:

I Johannes 16,10 sier Jesus: «Rettferdigheten er at jeg går til Far, og dere ser meg ikke lenger.» Det er lett å forstå, etter alt det Jesus fikk oppleve av menneskers ondskap, at rettferdigheten var at han gikk til Far. Rettferdigheten er hans opphøyde stilling hos Far. Bibelen forteller at det vil komme en dag da alle vil få se dette. Jesus sier: «Da skal Menneskesønnens tegn vise seg på himmelen, da skal alle folkeslag på jorden bryte ut i klagerop, og de skal se Menneskesønnen komme på himmelens skyer med stor makt og herlighet. Når basunen lyder, skal han sende ut sine engler, og de skal samle hans utvalgte fra de fire verdenshjørner, fra den ene enden av himmelen til den andre.» Matt 24.

Her dreier det seg ikke om hjelp, men at alle mennesker skal få se hans makt og herlighet. Men hva har setningen: «og dere ser meg ikke lenger» med rettferdighet å gjøre?

Det å være synlig betyr at vi kan få oppleve direkte Jesu godhet og kjærlighet, men det åpner også for urettferdighet i form av fornedrelse og ydmykelse, slik vi har sett fra hans jordiske liv. Rettferdigheten er at det ikke lenger er mulig å utsette ham for slike ting.

Bibelen forteller altså om to gjenkomster. Den ene handler om at vi skal få se hans makt og herlighet på den siste dag. Han samler sine utvalgte. Så går den gamle jord og himmel til grunne og en ny jord og himmel oppstår. Den andre gjenkomsten som er tema i boken *Vitnet*, er annerledes. Her dreier det seg om hjelp. Jesus forsikrer sine utvalgte om at han alltid hører deres bønner, og vil hjelpe. Men når Menneskesønnen uttrykker seg i den jordiske virkeligheten, vil hans utvalgte tro på ham da? Han forsikrer oss at han kommer og vil hjelpe, men han vil komme på en måte som fordrer tro, det vil si nok tro til å ta imot ham. For han vil ikke komme på en måte der han stiller seg åpen for negativitet fra menneskene. Rettferdigheten er at han er opphøyd til Far. Men han kan heller ikke, for å hjelpe menneskene, vise seg med stor makt og herlighet. Det ville i så fall være et syn så overveldende, all godhets opphav ville vise seg så sterkt at all ondskap ville måtte vike for det. Friheten til å velge mellom godt og ondt ville da ikke være mulig.

Derfor kommer Menneskesønnen i det stille, umerkelig som en tyv om natten, slik Lasse erfarte det. Mennesket kjenner ham i sitt indre liv og hjelpen stadfester han i den ytre objektive virkeligheten. Menneskesønnen viser seg som den gode gjeteren. Han går foran og viser vei i det jordiske livet. Det dreier seg ikke om å se Jesu skikkelse, men å høre

ham. Slik som i det før nevnte sitatet: «Ennå mens han talte, kom en lysende sky og skygget over dem, og en røst lød fra skyen: «Dette er min Sønn, den elskede, i ham har jeg min glede. Hør ham!»

Denne hjelpen gir visshet, slik Lasse fikk visshet. Han fikk varsler om farer, slik som «den røde mopeden». Han lærte hvordan han kunne overleve undertrykking og fornedrelse, slik som i «militær-tjenesten». Og hvordan handle kraftfullt slik som «kanonsalutten». Det som nevnes i boken er bare noen få av mange slike hendelser. Forutsetningen er en tro på at Jesus Kristus, Menneskesønnen, kan vise seg på denne måten på jorden. Lasse opplevde sannheten, først i sitt indre, men dette var forbundet med usikkerhet og tvil. Da sannheten ble stadfestet også i det ytre, fikk han visshet.

Men alt dreier seg først og fremst om kjærlighet. Kjærlighet til sannheten, kjærlighet til våre medmennesker og kjærlighet til livet. Kjærlighet til Han som sier: «Jeg er veien, sannheten og livet» Joh 14,6

September 2019

Lars Michael Næss

ⁱ Se Rudolf Steiner: *Kristendommen som mystisk kjensgjerning*, Antropos forlag